

૨. આવાસ

प्रधानमंत्री आवास योजना – ग्रामीण

ग्रामविकास विभाग - GR

○प्रती लाभार्थी दिले जाणारे अनुदान

- ग्रामीण भागात – रु. १,२०,०००/-
- डोंगरी भागात – रु. १,३०,०००/-

○सदर लाभार्थी निवडीचा अधिकार ग्रामसभेस देण्यात आलेला आहे.

○लाभार्थी निवड प्रक्रिया

- सामाजिक, आर्थिक, जात सर्वेक्षण सन २०११ मधून उपलब्ध झालेल्या प्राधान्यक्रम यादी (Generated Priority List) ची माहिती आवास सॉफ्ट (Awaas Soft) वर उपलब्ध आहे. सदर याद्या ग्रामसभेपुढे ठेवून त्यातून पात्र लाभार्थीची निवड करणेत येते.
- प्राधान्य क्रम यादी बेघर, १ खोली लाभार्थी, २ खोली लाभार्थी याप्रमाणे निश्चित केलेली आहे. प्राधान्यक्रम यादीमधील व्यक्तींची ग्रामसभेद्वारे निवड

करतेवेळी खालील निकषावरील गुणांकनानुसार प्राधान्यक्रम देणेतयावेत.

- १६ ते ५९ वयोगटातील प्रौढ व्यक्ती नसलेले कुटुंब
- महिला कुटुंबप्रमुख व १६ ते ५९ वयोगटातील प्रौढ व्यक्ती नसलेले कुटुंब
- २५ वर्षांवरील अशिक्षित / निरक्षर व्यक्ती असलेले कुटुंब
- अपंग व्यक्ती कुटुंब ज्यात शारीरिकदृष्ट्या सक्षम प्रौढ व्यक्ती नाही
- भूमिहीन कुटुंब ज्यांची उत्पन्न स्रोत मोलमजुरी आहे.

- सदरील गुणांकनाचे आधारे ग्रामसभा यादी तयार करतील व अशाप्रकारे गुणांच्या उतरत्या मांडणीने प्राधान्यक्रम यादी तयार करणेत येईल.

○अर्ज कुठे करावा

- ग्रामपंचायत आणि पंचायत समिती

संपूर्ण माहिती

प्रधानमंत्री आवास योजना – शहरी

गृह निर्माण विभाग – GR

1. इन-सीटू झोपडपट्टी पुनर्विकास (ISSR):

झोपडपट्ट्याखालील जमिनीवर पात्र झोपडपट्टीधारकांसाठी खाजगी सहभागातून घरे बांधून झोपडपट्ट्यांचे पुनर्वसन करणे.

2. क्रेडिट-लिंक सबसिडी योजना (CLSS): नवीन 4.

घरे बांधण्यासाठी किंवा सध्याच्या घरांच्या नूतनीकरणासाठी ६ लाख ते १२ लाख रुपयांच्या गृहकर्जावर कमी व्याजदरावर केंद्रीय अनुदानाची तरतूद करते. ६ लाखापर्यंत कर्ज सवलत.

3.

भागीदारीत परवडणारी घरे (AHP): राज्ये केंद्रीय एजन्सीमार्फत किंवा ईडब्ल्यूएस श्रेणीसाठी खाजगी क्षेत्राच्या भागीदारीतून, १,५०,००० रुपयांच्या केंद्रीय सहाय्याने परवडणारे गृहनिर्माण प्रकल्प उभारतील. किमान २५० घरे पैकी ३५% EWS साठी.

4.

लाभार्थ्यांच्या नेतृत्वाखालील वैयक्तिक घर बांधणी/सुधारणा (BLC): ईडब्ल्यूएस श्रेणीतील लोक एकतर नवीन घर बांधू शकतात किंवा रु. १,५०,०००/- केंद्रीय सहाय्याने + राज्याचे रु. १,००,०००/- स्वतःचे घर वाढवू शकतात अशी तरतूद करते.

संपूर्ण माहिती

प्रधानमंत्री आवास योजना – शहरी/ग्रामीण

पीएमएवाय- विभाग	वार्षिक उत्पन्न	निवास घरांचा आकार	उपलब्ध अनुदान
पीएमएवाय- ग्रामीण	-	किमान २५ चौरस मीटर	सपाट भागात १.२० लाख रुपये आणि डोंगराळ राज्या, अवघड त्रात १.३० लाख रुपये
एमएवाय-शहरी			
आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक (EWS)	३ लाखापायंत	कमाल ३० चौरस मीटर	६.५%
कमी उत्पन्न विभाग (LIG)	३ लाखापेक्षा जास्त आणि ६ लाखापर्यंत	कमाल ६० चौरस मीटर	६.५%
मध्यम उत्पन्न विभाग (MIG-I)	६ लाखापेक्षा जास्त आणि १२ लाखापर्यंत	कमाल १६० चौरस मीटर	४%
मध्यम उत्पन्न विभाग (MIG-II)	१२ लाखापेक्षा जास्त आणि १८ लाखापर्यंत	कमाल २०० चौरस मीटर	३%

रमाई आवास योजना

सामाजिक न्याय विभाग - GR

○ अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांसाठी

(२६९ चौ. फूट घरकुल)

○ योजनेचे निकष:

- महाराष्ट्र राज्यातील वास्तव्य किमान १५ वर्षांचे असावे.
- बेघर किंवा पक्के घर नसावे.
- लाभार्थी सामाजिक, आर्थिक व जात सर्वेक्षण – २०११ (SECC 2011) प्राधान्य क्रम यादीच्या (GPL) बाहेरील असावा.

○ लाभ:

- ग्रामीण भागात – रु. १.३२ लाख
- डोंगराळ/नक्षलवादी भागात – रु. १.४२ लाख
- शहरी भागात – रु. २.५० लाख

○ अर्ज कुठे करावा

- स्थानिक स्वराज्य संस्था

संपूर्ण माहिती

शबरी/ पारधी/ आदिम आवास योजना

आदिवासी विकास विभाग - GR

○ अनुसूचित जमातीसाठी

(२६९ चौ. फू. घरकुल)

○ लाभ:

- ग्रामीण भागात – १.३२ लाख
- डोंगराळ/नक्षलवादी भागात – १.४२ लाख
- शहरी भागात – २.५० लाख

○ योजनेचे निकष:

- महाराष्ट्र राज्यातील वास्तव्य किमान १५ वर्षांचे असावे.
- बेघर किंवा पक्के घर नसावे.
- लाभार्थी सामाजिक, आर्थिक व जात सर्वेक्षण – २०११ (SECC 2011) प्राधान्य क्रम यादीच्या (GPL) बाहेरील असावा.

○ अर्ज कुठे करावा

- स्थानिक स्वराज्य संस्था

संपूर्ण माहिती

यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत/ वैयक्तिक घरकुल योजना

इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग - GR

○ लाभार्थी निवडीचे निकष

- लाभार्थी कुटुंब हे विमुक्त जाती आणि भटक्या जमाती प्रवर्गातील
- लाभार्थी कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु. १.२० लाख पेक्षा कमी असावे
- लाभार्थी कुटुंब बेघर अथवा झोपडी / कच्चेवर / पालामध्ये राहणारा असावा/ असावेत.

○ अनुदान:

- ग्रामीण भागात – रु. १.२० लाख
- डोंगराळ/नक्षलवादी भागात – रु. १.३० लाख

○ प्राधान्यक्रम:

- पालात राहणारे (गावोगावी भटकंती करून उपजिविका करणारा)
- घरात कोणही कमावत नाही अशा विधवा,परितक्त्या किंवा अपंग महिला
- पूरग्रस्त क्षेत्र

○ अर्ज कुठे करावा

- स्थानिक स्वराज्य संस्था

संपूर्ण माहिती

मोदी आवास घरकुल योजना

इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग – GR

○ लाभार्थी

- आवास प्लस मधील प्रतीक्षा यादीत नाव असलेले लाभार्थी
- आवास प्लस प्रणालीवर नोंद झालेले परंतु automatic system द्वारे reject झालेले पात्र लाभार्थी
- जिल्हा निवड समितीने शिफारस केलेले लाभार्थी

○ अनुदान:

- ग्रामीण भागात – रु. १.२० लाख

- डोंगराळ/नक्षलवादी भागात – रु. १.३० लाख

○ आवश्यक कागदपत्रे

- ७/१२ उतारा /मालमत्ता नोंदपत्र/ ग्रामपंचायत प्रमाणपत्र, जातीचे प्रमाणपत्र, आधार कार्ड, रेशन कार्ड/ निवडणूक ओळखपत्र/ विद्युत बिल
- मनरेगा जॉब कार्ड
- बँक पासबुक छायांकित प्रत

○ अर्ज कुठे करावा

- स्थानिक स्वराज्य संस्था

पंडित दीनदयाळ उपाध्याय घरकुल जागा खरेदी अर्थसहाय्य

ग्राम विकास विभाग - GR

- **लाभार्थी:** केंद्र व राज्य पुरुस्कृत आवास योजनेस पात्र – बेघर/भूमिहीन गरजू
- **ग्रामीण भाग:**
 - ग्रामीण मधील घरकुल बांधणेस जागा नसलेल्या लाभार्थ्यांना - ५०० चौ. फुटापर्यंत जागा खरेदी करण्यास मान्यता. प्रत्यक्ष जागेची किंमत किंवा रु. ५०,०००/- यापैकी जे कमी असेल तेवढे अर्थसहाय्य
- **शहरी भाग:**
 - ५०० चौ. फुटापर्यंत जागेत स्थानिक प्राधिकरणाच्या बांधकामाच्या नियमावलीनुसार दोन किंवा तीन लाभार्थ्यांच्या संमतीने दोन मजली किंवा तीन मजली इमारत बांधण्यासाठी प्रति लाभार्थी रु. ५०,०००/- पर्यंत अर्थसहाय्य
- **अर्ज कुठे करावा**
 - स्थानिक स्वराज्य संस्था

संपूर्ण माहिती

गृह प्रकल्प संबंधित संस्था

संपूर्ण माहिती

○MHADA – मुंबई, कोकण, पुणे, नाशिक, छ. संभाजीनगर, नागपूर, अमरावती

- <https://www.mhada.gov.in/en>
- <https://lottery.mhada.gov.in/>
- <https://millworker.mhada.gov.in/MillWorkerOnlineEnrollment/>

○SRA

- <https://www.sra.gov.in/>

○HUDCO

- <https://hudco.org.in/>

○CIDCO

- <https://cidco.maharashtra.gov.in/#gsc.tab=0>

उत्पन्न मर्यादा खालीलप्रमाणे

अर्जदाराची गटनिहाय वार्षिक कौटुंबिक कमाल मर्यादा (रुपये वार्षिक) खालीलप्रमाणे राहिल.
(महाराष्ट्र शासन, गृहनिर्माण विभाग यांच्या शासन निर्णय क्र. प्रआयो-२०१९/प्र.क्र. १२६/गृनिधो-२ दि. १६ मार्च २०२३ रोजीच्या सुधारीत परिपत्रकानुसार)

अ. क्र.	उत्पन्न गट	सुधारित कमाल उत्पन्न मर्यादा (रुपये वार्षिक)	
		मुंबई महानगर क्षेत्र MMR, पूणे महानगर क्षेत्र PMRDA, नागपूर महानगर क्षेत्र NMRDA, नागपूर सुधार प्रन्यास NIT प्रदेश तसेच १० लाखांपेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेली स्थानिक स्वराज्य संस्था	उर्वरीत महाराष्ट्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्था अंतर्गत क्षेत्र
१	अत्यल्प उत्पन्न गट (EWS)	रुपये ६,००,०००/- पर्यंत	रुपये ४,५०,०००/- पर्यंत
२	अल्प उत्पन्न गट (LIG)	रुपये ९,००,०००/- पर्यंत	रुपये ७,५०,०००/- पर्यंत
३	मध्यम उत्पन्न गट (MIG)	रुपये १२,००,०००/- पर्यंत	रुपये १२,००,०००/- पर्यंत
४	उच्च उत्पन्न गट (HIG)	कमाल मर्यादा नाही	कमाल मर्यादा नाही

टिप - उपरोक्त ४ ही उत्पन्न गटासाठी किमान मर्यादा निश्चित करण्यात आली नसली तरी,

- १) अत्यल्प उत्पन्न गटातील व्यक्ती अत्यल्प व अल्प उत्पन्न गटासाठी अर्ज करू शकतात.
- २) अल्प उत्पन्न गटातील व्यक्ती अल्प व मध्यम उत्पन्न गटासाठी अर्ज करू शकतात.
- ३) मध्यम उत्पन्न गटातील व्यक्ती मध्यम व उच्च उत्पन्न गटासाठी अर्ज करू शकतात.
- ४) उच्च उत्पन्न गटातील व्यक्ती केवळ उच्च उत्पन्न गटासाठी अर्ज करू शकतात.